

Силабус курсу
“Розвиток української етнології у XX – на початку XXI ст.”
2020–2021 навчального року

Назва курсу	Розвиток української етнології у XX – на початку XXI ст.
Адреса викладання курсу	Інститут народознавства НАН України
Науковий відділ за яким закріплена дисципліна	Відділ історичної етнології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 гуманітарні науки; 032 історія та археологія
Викладачі курсу	Пацай Тамара Анатоліївна , учена секретарка, кандидатка історичних наук, старша наукова співробітниця
Контактна інформація викладачів	patsay@nas.gov.ua
Консультації по курсу відбуваються	Щопонеділка та щочетверга, 11:00–14:00 год. (пр. Свободи, 15, каб. 47)
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс «Розвиток української етнології у XX – на початку XXI ст.» на основі використання найновіших здобутків української та світової етнологічної науки та історіографії поглиблено знайомитиме аспірантів із становленням і розвитком української етнологічної науки у XX – поч. XXI ст.: періодами, школами та методологічними підходами, представниками та науковою спадщиною провідних українських етнологів, проблематикою та термінологією. На лекційних та практичних заняттях буде розглянуто передумови, характерні риси та наслідки кожного періоду та етапу в розвитку української етнології на конкретному суспільно-політичному тлі та на фоні загальносвітового розвитку етнології /культурної антропології/ соціальної антропології.
Коротка анотація курсу	Дисципліна “Розвиток української етнології у XX – на початку XXI ст.” є вибірковою дисципліною зі спеціальності 032 історія та археологія для освітньої програми “історія та археологія” , яка викладається в 3 семестрі в обсязі п'яти кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою курсу є засвоєння шляхів розвитку української етнології у XX-XXI ст., встановлення передумов розвитку наукових шкіл, впливів та наслідків на їх розвиток суспільно-політичних та економічних обставин, встановлення впливу наукових контактів на розвиток української етнології у загальносвітовому науковому процесі. Завдання: 1) розкрити особливості формування субдисципліни етнології /культурної антропології/ соціальної антропології та наукової термінології в американській, західноєвропейській та українській традиціях; 2) ознайомити аспірантів з основними підходами до періодизації історії української етнології; 3) розглянути передумови, характерні риси та

	наслідки кожного періоду та етапу в розвитку української етнології на тлі відповідних процесів у світовій науці; 4) проаналізувати наукову спадщину провідних українських етнологів ХХ – початку ХХІ ст.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Білоус В. Етнографічні дослідження на західноукраїнських землях у третій чверті ХІХ с. – Львів: Інститут народознавства НАН України, 2000, 187 с. 2. Борисенко В. Нариси з історії української етнології 1920–1930 х років / Валентина Борисенко. – К. : Унісерв, 2002. – 92 с. ; іл. 3. Гілевич І. “Регіональний історико-етнографічний атлас України, Білорусії та Молдавії” і польові дослідження в Україні (середина 1960-х – початок 1970-х рр.) / Ігор Гілевич // Народознавчі зошити. – 2011. – № 3. – С. 401–412. 4. Гілевич І. Українська етнографічна наука у першому повоєнному десятилітті та польові дослідження Полісся / Ігор Гілевич // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – Вип. 43. – С. 34–53. 5. Глушко М. Етнографічне районування України: стан, проблеми, завдання (за матеріалами наукових досліджень другої половини ХХ – початку ХХІ століть) / Михайло Глушко // Вісник Львівського університету. Серія історична. – 2009. – Вип. 44. – С. 179–214. 6. Кирчів Р. Ф. Етнографічне дослідження Бойківщини / Р. Ф. Кирчів. – К. : Наукова думка, 1978. – 174 с. 7. Колесса Ф. Історія української етнографії / Ф. Колесса ; [передм. Г. А. Скрипник]. – К., 2005. – 368 с. 8. Сапеляк О. Етнографічні студії в Науковому товаристві ім. Шевченка (1898–1939 р.р.) / Оксана Сапеляк. – Львів, 2000. – 207 с. 9. Скрипник Г. А. Етнографічні музеї України. Становлення і розвиток / Г. А. Скрипник. – К. : Наукова думка, 1989. – 301 с. 10. Капелюшний В. П. Українська етнологія у європейському контексті (друга половина ХІХ ст. – 20-ті рр. ХХ ст.) / В.П. Капелюшний, Г.М. Казакевич, Н.В. Чернишук. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2013. – 208 с. 11. Болтарович З. Є. Україна в дослідженнях польських етнографів ХІХ ст. / З. Є. Болтарович. – К. : Наукова думка, 1976. – 139 с. 12. Сокіл Г. Українська фольклористика в Галичині кінця ХІХ – першої третини ХХ століття: історико-теоретичний дискурс : монографія / Ганна Сокіл. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 586 с. 13. Мойсей А. Традиційна культура населення Буковини у наукових працях румунських дослідників другої половини ХІХ – початку ХХ ст. / Антоній Мойсей. – Чернівці : Рута, 2005. – 303 с. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гілевич І. Комплексні Закарпатські експедиції другої половини 1940-х років: завдання, проведення та наукові результати / Ігор Гілевич // Українці й народи Центрально-Східної Європи: культура та історична спадщина : збірник наукових праць на пошану професора Михайла Тиводара. – Ужгород : Карпати, 2015. – С. 319–337. 2. Гілевич І. Польові дослідження російських і білоруських етнологів та етнолінгвістів на теренах Полісся України в 1945–1980-х рр. / Ігор

- Гілевич // НЗ. – 2014. – № 1. – С. 38–47.
3. Глушко М. Постчорнобильське експедиційне етнографічне дослідження Середнього Полісся (наукові здобутки, прогалини, завдання) / Михайло Глушко // НЗ. – 2006. – № 3–4. – С. 321–327.
 4. Гошко Ю. Історіографія етнографічного дослідження Лемківщини / Ю. Гошко, М. Мушинка // Лемківщина : Історико-етнографічне дослідження у 2 т. – Львів : ІН НАН України, 1999. – Т. 1 : Матеріальна культура. – С. 13–21.
 5. Гошко Ю. Г. Деякі підсумки етнографічного дослідження Карпат / Ю. Г. Гошко, Р. Ф. Кирчів // Вісник Академії наук Української РСР. – 1978. – № 8. – С. 80–83.
 6. Гуслистий К. Українська радянська етнографія (Підсумки та перспективи розвитку) / Кость Гуслистий // НТЕ. – 1967. – № 1. – С. 7–18.
 7. Гуслистий К. Г. Всесоюзна етнографічна нарада 1956 р. і питання розвитку української етнографії / К. Г. Гуслистий // НТЕ. – 1957. – № 1. – С. 67–72.
 8. Гуслистий К. Г. Стан і завдання розвитку етнографічної науки в Українській РСР / К. Г. Гуслистий // НТЕ. – 1958. – № 4. – С. 9–20.
 9. Кирчів Р. Історія української фольклористики / Роман Кирчів. – Львів, 2017. – Т. 1. Преромантична і романтична фольклористика. – 523 с.
 10. Кожолянюк Г. Етнологічні дослідження Буковини у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. // Матеріали до української етнології : зб. наук. праць. – К., 2004. – Вип. 4 (7). – С. 73–83.
 11. Макарчук С. Історико-етнографічні райони України : навч. посіб. / Степан Макарчук. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 351 с., 53 іл.
 12. Макарчук С. А. Етнографічні дослідження побуту робітників України в 50-х – 60-х рр. ХХ ст. / Степан Макарчук // Вісник Львівського університету. Серія історична. – 2012. – Вип. 47. – С. 17–29.
 13. Ошуркевич О. Ф. Фольклорно-етнографічна проблематика у діяльності Товариства дослідників Волині (1900–1920 рр.) // Велика Волинь : минуле і сучасне : Матеріали міжнародної наук. краєзнавчої конф. – Хмельницький – Ізяслав – Шепетівка, 1994. – С. 34–37.
 14. Пацай Т. Зенон Кузеля: життя і народознавча діяльність / Тамара Пацай. – Львів : БОНА, 2013. – 251 с.
 15. Пацай Т. Особливості етнографічних студій в НТШ у міжвоєнний період (на основі протоколів засідань Етнографічної комісії) / Тамара Пацай // НЗ. – 2012. – № 2. – С. 294–299.
 16. Петров В. Спроби монографічного дослідження села // Етнографічний вісник. – К., 1925. – Кн. 1. – С. 84–89.
 17. Попов П. М. М. Костомаров як фольклорист і етнограф. – К. : Наукова думка, 1968. – 113 с.
 18. Рильський М. Т. Стан і перспективи етнографії на Україні // Вісник АН УРСР. – 1954. – № 7. – С. 22–27.
 19. Скрипник Г. Провідний етнологічний осередок Української академії наук 20-х років ХХ століття / Ганна Скрипник // Матеріали до української етнології. – Київ, 2017. – Вип. 16. – С. 6–74.
 20. Тарнавський Р. Кафедра етнології Львівського університету.

	<p>Класичний період (1910–1947) : монографія / Роман Тарнавський. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 236 с.</p> <p>21. Тиводар М. П. Життя і наукові пошуки Федора Потушняка. 2 е вид. / М. П. Тиводар – Ужгород : Гражда, 2010. – 283 с.</p> <p>22. Толстая С. М. Полесские экспедиции: взгляд через 50 лет / С. М. Толстая // Живая старина. – 2012. – № 4. – С. 19–21.</p> <p>23. Франко О. Федір Вовк – вчений і громадський діяч / Оксана Франко. – К. : Вид во Європейського університету, 2000. – 378 с.</p> <p>24. Шевчук С. І. Фольклорно-етнографічні студії Городоцького музею / С. І. Шевчук // НТЕ. – 1983. – № 6. – С. 60–64.</p> <p>25. Шубравська М. М. Д. І. Яворницький. Життя, фольклорно-етнографічна діяльність / М. М. Шубравська. – К. : Наукова думка, 1972. – 254 с.</p> <p>26. Adam Fisher / pod. red. Piotra Grochowskiego i Adriana Mianeckiego. – Toruń ; Wrocław : PTL, 2015. – 71 s.</p> <p>27. Engelking A. Poleska ekspedycja etnosocjologiczna Józefa Obrębskiego w latach 1934–1937. Organizacja. Metody badań. Problematyka. Uczestnicy / Anna Engelking // Ethnografia Polska. – Warszawa, 2001. – Т. XLV. – Zesz. 1–2. – S. 23–45.</p> <p>28. Historia etnografii polskiej / Pod. red. Malgorzaty Terleckiej. – Wrocław, Zakład Narodowy im. Ossolinskich, 1973. – 349 s.</p> <p>29. Jasiewicz Z. Początki polskiej etnologii i antropologii kulturowej (od końca XVIII wieku do roku 1918) / Zbigniew Jasiewicz. – Poznań: Instytut im. Oskara Kolberga 2011. – 288 s.</p>
Тривалість курсу	150 год.
Обсяг курсу	50 год. аудиторних занять (з них 26 год. лекцій, 24 год. семінарів і практичних занять), 70 год. самостійної роботи та 30 год. на виконання індивідуального проекту
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • основні періоди та етапи української етнологічної науки у ХХ ст. і до наших днів, осередки, особливості їхньої діяльності, представників та найважливіші праці. <p>вміти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) критично опрацьовувати історіографічну літературу; 2) розглядати етнологічні праці як пам'ятки історіографії; 3) готувати історіографічні огляди з історії розробки різних проблем етнології;
Ключові слова	етнологія, етнографія, культурна антропологія, Наукове товариство імені Т. Шевченка, Польське етнографічне товариство, Інститут народознавства НАН України
Формат курсу	Очний
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вступ до історії української етнологічної науки 2. Етнологічні студії в Науковому товаристві імені Шевченка (1895–1914) 3. Наукові дослідження Етнологічних центрів ВУАН (1918 – поч. 1930-х рр.) 4. Особливості етнографічних студій у НТШ у міжвоєнний період. 5. Формування школи професійних етнологів на кафедрах етнології

	<p>львівського університету.</p> <p>6. Етнографічні товариства на західноукраїнських землях у 20-30-ті рр. ХХ ст.</p> <p>7. Етнологічні студії в період Другої світової війни та повоєнне десятиліття</p> <p>8. Розвиток етнології в Радянській Україні в 1954–1991 рр.</p> <p>9. Українська етнологічна наука в діаспорі</p> <p>10. Етнологія в незалежній Україні</p>
Підсумковий контроль, форма	Залік проводиться у формі презентації-захисту та перехресного (взаємного) рецензування студентами їхніх індивідуальних усноісторичних проєктів.
Пререквізити	Для вивчення курсу аспіранти потребують базових знань з новітньої історії України (ХХ ст.), етнології, джерелознавства, англійської та польської мов
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, семінари, індивідуальні проєкти
Необхідне обладнання	Проектор та ноутбук.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <p>присутність та активність – 30 %</p> <p>домашнє читання – 20 %</p> <p>індивідуальний міні-проєкт – 40 %</p> <p>захист та рецензія міні-проєкту – 10 %</p> <p>Письмові роботи: У межах виконання індивідуальних історіографічних проєктів написати статтю/ доповідь/ рецензію обсягом 8-10 тис. знаків.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, залучення сторонніх осіб до виконання завдань становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності у роботі студентів є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів виявленого плагіату чи обману. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Відвідання занять є невід’ємною складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Література. Літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде їм надано в електронному вигляді для особистого використання виключно в освітніх цілях (без права її передачі третім особам чи поширення).</p>
Питання до заліку чи екзамену.	Залік відбувається у формі презентації-захисту індивідуальної наукової роботи (рецензії) та їх перехресного рецензування. При оцінці за проєкт враховується своєчасність, повнота та якість виконання дослідження.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.